

Nyanlända elever och läsning

Podcasten finns att lyssna på här:

<https://soundcloud.com/skolverket/nyanlanda-elever-och-lasning>

Berättarröst: I den här podden från Skolverket kommer du att få lyssna till Caroline Böttrius, utvecklingsledare i Norrköpings kommun. Caroline kommer att prata och reflektera kring läsning och nyanlända på fritidshemmet och vad fritidshemmets personal kan tänka kring läsning på fritidshemmet. Podden är en del av webbkursen Fritidshemmets undervisning.

(intromusik spelas)

Caroline: Nu skulle jag vilja att vi börjar med att landa i vad som står i våra styrdokument, vår läroplan som vi ska följa. På fritidshemmet ska våra elever få samtala om olika typer av text. Min tolkning är direkt då att om vi ska samtala om olika typer av text då behöver vi möta olika typer av text och då kommer läsning in som en väldigt central del. Sen handlar det om att prova sina identiteter och uppfattningar i möten och samspel med andra. Och där att prova sina identiteter tänker jag läsning kan vara en väldigt fin och bra ingång. Ta tillvara olikheter och mångfald. Och nu har vi ju fokuset nyanlända elever i fritidshemmet och då måste vi fokusera och tänka kring mångfald och hur det kan spegla den litteratur som vi erbjuder barnen på fritidshemmet. Vad har vi då för böcker? Speglar de den mångfald som vi har på fritidshemmet? Kan våra nyanlända elever känna igen sig i den litteratur som vi har? Speglar den världen eller kanske bara vårt land Sverige? Hur kommer världen in i de böcker som vi har? I läroplanen står det bland annat att vi ska samtala om olika typer av text. Och då handlar det om bildböcker, det handlar om faktaböcker. Faktaböcker är väldigt tacksamt att arbeta med och prata kring och titta på spännande bilder och få i gång ett samtal och väcka nyfikenhet. Eller skönlitterära böcker. Eller har vi kapitelböcker på fritidshemmet? De böckerna som vi har, hur kan våra nyanlända elever ta till sig den litteratur som finns? Kan de identifiera sig med litteraturen? Kan de känna igen sig? Kan de dra paralleller till hur de har upplevt saker, vad de har varit med om? Är böckerna tillgängliga? Finns de så att barnen kan gå och hämta böckerna? Läser vi högt för barnen som vuxna? Vilka böcker väljer vi vuxna till eleverna? Vi kanske väljer böcker som vi själva tycker om, är det med lika sagt att de böckerna tycker eleverna om? Finns det bokhyllor? Kan man tänka kring veckans bok, som man sätter ut i tamburen eller hallen? Hur syns det att ni prioriterar och tänker att läsning är viktigt på fritidshemmet vad det gäller nyanlända elever? Vad har du för argument för varför läsning är viktigt? Du som lyssnar nu. Stanna en stund och tänk efter, hur preciserar du varför läsning är viktigt för nyanlända elever?

(pausmusik spelas)

Caroline: Stanna gärna upp och fundera också kring organisation vad det gäller läsning på fritidshem. Det kräver ju att du stannar upp som lärare i fritidshemmet. Det är krävande att

lyssna, att delta i samtal kring läsning, speciellt om man är ny i språket. Det står även i läroplanen att fritidshemmet ska erbjuda vila och återhämtning. Då behöver vi fundera när vi har flera nyanlända elever på fritidshemmet, var kan vi få ro? Vad finns det för möjlighet till rum? Vi kan tänka... Inom leken brukar vi prata om att vi har lekare som vuxna, då kanske vi behöver ha läsare som kan läsa och inte bli störda av telefoner, samtal eller andra saker. Utan då är vi i bokens värld och stannar upp där. Vi behöver inte alltid läsa färdigt boken. Vi lärare på fritidshem kan tänka att vi landar och att det är samtalet som är det viktiga och att det kommer att få ta tid. Och där är fokus på nyanlända elever viktigt. Det får inte gå för fort, vi kan stanna och låta det ta tid. Stanna upp som lärare i fritidshem och fundera, ”sker läsningen spontant eller sker den planerat?” Det kanske sker både och. Min erfarenhet är att ofta så sker det spontant, men ta med er att fundera hur det kan ske planerat.

(pausmusik spelas)

Caroline: Finns det tillgång till skolbibliotek? Hur kan vi använda det? Kan skolbiblioteket hjälpa till och ordna böcker? Jag har fina erfarenheter från att ha ordnat bokpåsar som har hängit, där man som barn och förälder kan låna hem böckerna. Nu behöver vi stanna upp och fundera på, vad är syftet med läsningen på fritidshemmet? Fundera själv en liten stund du som lyssnar, vad menas med läsning på fritidshemmet? Att vi pedagoger samtalar om läsning och funderar och stannar upp, vad gör vi före, under och efter läsningen? Där fokuserar jag som lärare i fritidshem vad det gäller förförståelsen, den är avgörande för våra nyanlända elever på fritidshemmet. Att tänka kring förförståelsen, arbeta med den och få med oss barnen. Det gör att innehållet i boken kan tas emot på ett annat sätt, när man har fått med sig det. Finns det möjlighet till personal som är flerspråkig? Hur kan jag ta del av det? Hur kan jag stötta kring det här? Hur ställer jag frågor till barnen? Försök att ställa öppna frågor där man kan tänka på olika sätt. Att inte hamna i, ”hur gör du i ditt land?” utan i stället fokusera på, ”vad har du varit med om tidigare? Vad har du för erfarenhet av det här?” Att inte kategorisera in barnen efter land och språk. Använda bilder, använda smartboard, använda ljud till det. Många pedagoger har berättat fina exempel för mig där man har lagt till ljud och bild och där man kan stanna och samtala och få en gemensam upplevelse. Alla barn ser bilden också, vilket är svårt ibland när man håller en bok i handen.

(pausmusik spelas)

Caroline: Finns det böcker på andra språk? Ja, det är ju en fördel. Men det är inte alltid det är lätt för att då behöver det kanske vara någon som kan det språket som kan läsa. Eller om man kan låna hem. Men det är inte alla föräldrar som kan läsa, men då kan man samtala och titta på bilder kring det här. Det viktiga är att vi har ett öppet förhållningssätt och tänker att vi vill förstå och vara nyfikna på alla de språk som finns och som våra barn på fritidshemmet pratar. Avslutningsvis skulle jag vilja att du stannar upp och verkligen tänker kring, hur fungerar läsningen idag på ert fritidshem? Hur tar ni vara på barnens lust och nyfikenhet? Och hur väcker ni lust och nyfikenhet om den kanske inte riktigt har kommit till alla barn? Att det är viktigt att tänka kring att det utvecklar ordförrådet väldigt mycket. Och åter igen kopplingen till läroplanen, att erbjuda samtal om olika texttyper. Det är

väldigt viktigt och där är läsningen viktig. Med det vill jag säga tack till dig som lyssnade och hoppas att jag har satt i gång lite tankar hos just dig som är på ditt fritidshem och som är lärare i fritidshem. Så hoppas att du kommer att fundera kring läsning och börja läsa kanske lite, lite mer kring ditt möte med nyanlända elever.

(outromusik spelas)

Det här var en podcast från Skolverket.